

Psychoanalyse

U zult vermoedelijk het geweldige bericht hebben gehoord dat de gemeenschappelijke zorgverzekeraars hebben besloten om EMDR te vergoeden. Niet alleen bij de behandeling van PTSS, maar nu ook bij alle stoornissen waar traumatische ervaringen interfereren met die stoornis. In datzelfde besluit staat ook welke behandelingen niet (meer) vergoed worden. Tussen *rebirthing*, *mindtuning*, *Wat-Sji-Gong*, *reiki* en klankschaaltherapie staat ook psychoanalyse. De roemruchte therapievorm van weleer vindt nu dan toch echt haar (financiële) Waterloo. Dit roept herinneringen op aan mijn eigen ervaringen met psychoanalytici. In mijn opleiding tot psychotherapeut, dertig jaar geleden, had ik nog het onwrikbare idee dat je voor leertherapie toch echt bij een psychoanalyticus moest zijn. Ik had daarom een afspraak gemaakt met een analytica die zelf geen tijd had, maar mij wel kon helpen een geschikte collega te vinden. Enigszins angstig fietste ik naar haar toe. De angst ontstond omdat ik anticepeerde op allerlei vragen over seksualiteit, want zo zijn die lui nou eenmaal. Hoe kon ik mijn grenzen aangeven zonder het vermoeden op te roepen van latente homoseksualiteit of andere 'perverse seksuele aberraties'? Ze woonde in een flat, op twee hoog. Bij de benedendeur zag ik - nadat ik had aangebeld - dat mijn gulp openstond. Ik had een broek aan waarvan de rits telkens naar beneden zakke. Ik had echter op geniale wijze een paperclip zo verbogen dat ie, hangend aan de knoop van mijn broek, het lipje omhoog hield. Die paperclip was dus losgeschoten en bleek op een ingewikkelde manier in de stof van mijn gulp vast te zitten. De deur was inmiddels opengegaan en ik moest nog twee trappen op. Al omhoog lopend probeerde ik de paperclip los te wurmen. Onderaan de laatste trap, in het zicht van haar voordeur, toen ik nog steeds uitgebreid in mijn kruis wroetend pogingen deed de paperclip los te krijgen, ging ineens de deur open en stond daar de analytica. Met haar blik ging ze een paar keer heen en weer van mijn gezicht naar mijn kruis. Ik zag haar verbazing groeien. In een paniekerige poging om de situatie uit te leggen - het had echt niets met seksualiteit te maken - maakte ik mezelf alleen maar verdachter. Ze kwam er in het gesprek keihard niet op terug.

Uiteindelijk kwam ik in leertherapie bij een van oorspong Amerikaanse analyticus. We hadden geen klik en die is er ook nooit gekomen. Ik zat daar elke sessie met een winden latende poes op schoot, waar ik niets van durfde te zeggen. Alles wat je zegt, zou toch immers tegen je

kunnen worden gebruikt. Op een keer interpreteerde de man: "Dat betekent dat u wilde coïteren met uw moeder." Die kwam binnen! Dit heeft me geholpen om van mijn schroom af te komen. Ik reageerde furieus. Ik zei dat ik dat beledigend vond, zowel voor mijzelf als voor mijn moeder. Dat deze heftige reactie natuurlijk zeer verdacht was, nam ik voor lief. Hij krabbelde wat terug, ik moest het niet letterlijk nemen. Niet lang daarna ben ik gestopt.

Een jaar later ging ik werken bij de RIAGG en kwam in een team met vier gedragstherapeuten en vijf psychoanalytici. In het intakeoverleg bespraken we een patiënt met angst voor spinnen. Mij leek gedragstherapie geïndiceerd, maar een van de analytici meende dat de spinnenangst te maken had met de 'verstikkende omstrengeling door de moeder'. Hij hief daarbij zijn hand op en maakte met zijn vingers spartelende bewegingen waarmee hij het ultieme bewijs leverde. De anderen knikten instemmend. De patiënt verdween voor jaren op de divan.

Een paar maanden later was het opnieuw raak. Het betrof een vrouw met kattenangst. Een oude analyticus beweerde dat hier sprake was van angst voor de eigen seksualiteit. Toen ik hem verbaasd aankeek, legde hij mij uit: "Kat is poes." Even was ik verbijsterd, maar toen besloot ik om er een schep bovenop te doen. Ik verzon dat de vrouw mij had verteld dat haar angst was begonnen toen ze met haar partner aan het vrijen was in de slaapkamer die aan de straatkant grensde. Het was een warme zomerdag en het raam stond open, de gordijnen daarentegen waren dicht. Op het moment dat ze gillend klaarkwam, gooide iemand als grap een kat naar binnen en die belandde op haar rug. De kat stak in een reflex twintig nagels diep in de rug van de ongelukkige patiënte, waardoor haar extatisch gegil overging in pijnlijk gekrijs. Omdat toen haar angst was begonnen, konden de analytici het wel met me eens zijn dat gedragstherapie misschien toch niet zo gek zou zijn. Zo moest je die lui dus aanpakken.

Kattenangst behandel ik inmiddels met EMDR en nog steeds meen ik dat ik nooit de behoefte heb gehad om met mijn moeder te coïteren. Maar zeker weten doe ik dat natuurlijk nooit.

